

Repressió franquista contra LGTBI a les Illes

Restitució i memòria

El final de la dictadura franquista i els inicis cap a la democràcia no van suposar una ruptura immediata amb la legalitat homofòbica ni amb la cultura masclista i heteronormativa. L'indult i les amnisties dels anys 1976 i 1977 no van tenir en compte els presos socials, ni en concret als homosexuals, detinguts sota la legalitat repressiva del nacionalcatolicisme.

Van haver de passar 30 anys perquè una llei –la Llei 52/2007, de 26 de desembre, coneguda com a Llei de la memòria històrica- reconegués el dret a la reparació moral i a la recuperació de la memòria personal i familiars de les persones que van patir persecució i violència durant la Guerra Civil i la Dictadura.

A les Illes Balears l'any 2018 es va aprovar la Llei de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears (Llei 2/2018, de 13 d'abril), en l'exposició de motius de la qual s'afirma: *“durant tota la Dictadura i el principi de la Transició es va exercir una dura repressió per raons d'orientació sexual o identitat de gènere, amb tractaments contraris als drets humans com a conseqüència de l'aplicació de la “Ley de Vagos y Maleantes” i la “Ley de Peligrosidad Social”.*

Les mesures aplicades derivades de les dues lleis anteriors són raquíiques i insuficients per a donar resposta a la voluntat memorialitzadora –i per tant visualitzadora- i restitutiva que les inspira. És hora de no excloure cap víctima del franquisme, les LGTBI tampoc. És per açò que, davant l'absència d'iniciatives al respecte, les entitats LGTBI de les Illes Balears sotasignades llancem 5 propostes per a impulsar o posar en pràctica a les Illes, reivindicades o posades en marxa des d'altres àmbits socials i institucionals.

Propostes de memòria i restitució

1. Declarar la nul·litat dels judicis. Prendre les mesures, a nivell autonòmic i estatal, perquè les sentències emparades en la Llei de Vagos y Maleantes i la Llei de Perillositat i Rehabilitació Social, així com també en l'“escàndol públic” previst en el codi penal, basades en l'orientació sexual, identitat sexual, identitat de gènere i/o expressió de gènere de les persones acusades i jutjades, siguin declarades nul·les i/o sense efecte (quant a condemna i sanció, amb els efectes corresponents) per vicis de forma i fons.

2. Ampliar, en quanties i terminis, les indemnitzacions a favor dels anomenats "expresos socials" del franquisme recollides en la Disposició Addicional 18^a de la Llei 2/2008, de Pressupostos Generals de l'Estat per a l'any 2009 (BOE nº 309, de 24 de desembre).
3. Assimilar com a alta en la cotització a la Seguretat Social el temps que les persones homosexuals van ser privades de llibertat. Les persones LGTBI van patir una doble repressió: van patir la privació de llibertat igual que els presos polítics, però a més una estigmatització per la seva orientació sexual, vexacions, violacions i tortures, tant dins com fora de la presó. Segons la Llei 18/1984, les persones que van ser privades de llibertat durant el franquisme pels supòsits contemplats en la Llei d'Amnistia de 1977, és a dir, per motius polítics, podien cotitzar el temps passat a la presó com assimilat a l'alta. En canvi, la privació de llibertat dels homosexuals, només pel fet de ser-ho, com una manera de repressió franquista contra la seva orientació sexual, no ha obtingut aquesta assimilació.
4. Crear l'Espai de la Memòria LGTBI. Aquesta figura, que ja es contempla en algunes lleis autonòmiques, com la valenciana, té l'objectiu de promoure i afavorir el coneixement, l'estudi i la investigació sobre la història del col·lectiu LGTBI, mitjançant informació bibliogràfica i documental. Entre d'altres tasques l'Espai de la Memòria LGTBI hauria de ser l'espai per a recordar les persones LGTBI que van ser perseguides, torturades i assassinades.
5. Monòlit en memòria a les persones represaliades pel franquisme per la seva orientació sexual. Aquest monòlit en memòria a las persones LGTBI represaliades ja existeix, per exemple, a Euskadi (Durango). És una escultura de Koldobika Jáuregui creada l'any 2009 par a recordar las persones "*perseguidas y represaliadas por el régimen franquista debido a su opción sexual y afectiva y que lucharon bajo ese régimen por vivirla en libertad*" (extret del text del monòlit).

Associació LGTBI de les Illes Balears-Ben Amics

Col·lectiu de la *Llave del Armario*

Ses Fonerres Col·lectiu Transfeminista de Menorca

Associació de famílies de menors *trans* - *Chrysallis* Illes Balears

***Balears Diversa* - Asociación lgtbiqua y feminista de les Illes Balears Balears**

***Diverxia* Menorca**